

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

De disti[n]ctione veteris & nouæ legis art. 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

PITOM. PARS SECVN.

dit quod omne malum prohibet, nec aliquo d peccatum permittit, idcirco eam custodire in oibus difficillimū est, & omni diligentia egens, propter quod hortat nos sermo diuinus. Omni custodia custodi cor tuum, cuius rationem alibi tradens. Nisi te inquit constanter in timore dei seruaueris, cito subuertetur domus tua. Nam qui spernit modica paulatim decidit. Propterea altiora te ne quaesieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi des illa cogita semper, & in pluribus eius operibus ne fueris curiosus, & Tobias ait. Omnibus diebus vitæ tuæ deum in mente habero, & pete ab eo ut vias tuas dirigat. Non enim est hoc volentis neq; currentis, sed miserentis dei.

¶ De distinctione legis diuinæ in legem antiquam & nouam.

Articulus secundus.

Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. In hoc verbo beatus euangelista Ioannes insinuat eundem esse nouæ ac veteris legis autorem. Lex enim vetus bona erat dicente apostolo. Itaq; lex quidem sancta, & mandatum sanctum & iustum & bonum. Nam lex vetus illicitam concupiscentiam, & omnia peccata quæ sunt contra rationem prohibuit. Lex ergo diuina per nouam & veterem legem diuiditur, nõ quasi per oppositas species, cū vtriusq; legis sit vnum principium scilicet deus, & vnus finis scilicet Christus, sed sicut per imperfectum atq; perfectum. Cum enim finis legis sit deo vniri & frui, illa dicitur lex perfecta quæ ea includit, per quæ homo ad dei fruitionem pertingere potest, ad quam sine gratia nemo perducitur. Lex aut antiq; g'ram nõ cōtinuit, sed p'misit. Propter quod testatur apostolus. Nihil ad p'fectum adduxit lex. Introductio vero melioris spei per quam approximamus ad deum, Christus enim est causa atq; principium gratiæ, de cuius latere fluxerunt sacramenta gratiæ cōtentiu. Idcirco lex vetus quamuis pro tempore illo bona perfectaq; exiit, dei tamen perfecta sunt opera, tñ quia nouæ legis erat figura nec gratiæ collectiu imp-

Prou. 4.
eccl. 27.
eccl. 19.

Tob. 4.

Rom. 9.

Exod. 22.

Heb. 8.

Deut. 32.

- fecta nominatur, p̄ comparationē ad legem Christi q̄
lex gratiæ dicitur. Quod vero p̄ Ezechielem dñs ait.
Ezech. 20. Dedi eis p̄cepta non bona, & iudicia in quibus non vi-
uent: intelligendum est de ceremonialibus p̄ceptis,
quæ p̄tā quidem ostēderant, non aut̄ purgabant, quo-
niām gratiam non conferebant. Similiter lex verus d̄
secundum apostolum, inraisse vt abundaret delictum,
& q̄ peccatum per eam reuixit, & administratio mor-
tis vocatur, & alia q̄dam de ea legunt, quæ non sunt in-
telligenda effectiue, sed occasionaliter & cōsecutiue, eo
quod lex gratiam non contulit, per quam illa quæ p̄ce-
pit impleri possent. Et quia peccatum post legistatorem
grauius erat quam ante. Et item quia talis est nostra p̄-
uersitas, quod ea quæ nobis prohibentur, vehementius
desideramus. Hæc ergo occasio non est ex pte legistato-
ris data, sed ab hominibus sumpta. Deniq̄ lex verus de
monstratur a deo collata, quia ad Christum disposuit.
Luc. 24. Primo quia testimonium de ipso perhibuit, quē admo-
dum Lucæ vltimo Christus fatetur. Oportet impleri
Ioann. 7. omnia quæ scripta sunt in lege & p̄phetis & psalms de
me. Et alibi. Scrutamini scripturas, q̄ illæ sunt quæ te-
stimoniū phibent de me. Secūdo disponebat ad Christū
reuocando homines ab Idolorum cultura, & sub vnus
dei obsequio conseruando, Quemadmodum ad Gala-
thas tertio ait Apostolus. Priusquam veniret fides
sub lege custoditebamur, conclusi in eam fidem quæ re-
uelanda erat. Et iterum: Lex inquit, p̄dagogus noster
fuit in Christo. Vbi autem venit fides, iam non sumus
sub p̄dagogor. Propter quod ad Hebræos scribit. Re-
Hebr. 7. probatio fit p̄ æcedentis mandati, propter infirmita-
tem & inutilitatem. Nam veniente perfectione Euan-
gelica cessare oportuit imperfecta illa legalia. Quam-
uis vero Lex antiqua non sufficit ad salutem, nihilomi-
nus patres veteris testamenti saluari sunt per gratiam
spiritus sancti, q̄ gratia inerat eis nō ex lege, sed per fi-
dem mediatoris venturi. Porro lex noua in tribus a
veteri differt, eamque excellit. Primo quoniam lex

EPITOM. PARS SECVN.

noua ad caelestia & spiritalia atque aeterna bona nos
 inuitat & erigit, vnde Christus mox in sua praedica-
 tionis exordio, regnum caeleste spondit, dum ait.
 Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum caelorum
 Lex autem vetus directe promittit temporalia bona, ter-
 renumque regnum. Nam in ipso legis initio statim popu-
 lus ad regnum Chanaanorum inuitatur. Secundo lex
 noua antiqua transcendit, quoniam non solum manu
 seu opus malum, verumetiam animum & cogitationes
 iniustas damnat ac cohibet, vetus autem vt dicitur ma-
 num cohibuit. Et ergo Matthaei .5. Christus dicit. Ni-
 si abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum &
 pharisaeorum non intrabitis in regnum caelorum. Ter-
 tio quia lex vetus inducit ad obediendum diuinis man-
 datis timore poenarum, noua vero amore spiritus san-
 cti, qui per gratiam Christi in noua lege praestatur, in ve-
 teri figurabatur. Ideo Augustinus ait, Breuis est noue
 ac veteris legis distinctio, timor & amor. Sola ergo lex
 Christi est lex perfectionis & gratiae, cui alia nulla suc-
 cedit. Non enim est aliud nomen datum hominibus in quo
 oporteat eos saluos fieri, & non est in alio aliquo salus.
 Potest quoque .4. addi distinctio, quoniam lex vetus
 cum sit imperfecta & ad legem Christi praeparatoria,
 data est deo per ministerium angelorum, dicente apostolo
 Lex data est per angelos in manu mediatoris. Et Actuum
 septimo, Stephanus dicit iudaeis, Accepistis legem in
 dispositione angelorum, sed noua lex cum sit summa ac
 vltima, ab ipso dei verbo, deo vero incarnato imme-
 diate donata est, sicut testatur Apostolus. Nouissime
 diebus istis loquutus est nobis in filio. Si vero quaeratur,
 cur deus veterem legem specialiter populo praesti-
 tit iudaeorum, Respondendum, quoniam decuit popu-
 lum illum speciali sanctitate pollere & gratia, ex quo
 Christus nasci elegit. Non ergo data est eis propter eo-
 rum iustitiam, quemadmodum in Deuteronomio Mo-
 yses ait. Scito quod non propter iustitias tuas

Matt. 5.
 Luca. 11.

Actu. 4.
 Hebr. 7.
 Gal. 3.

Hebr. 1.

Deut. 9.

D. DIONYSI A RICK. CART.

Deut. 10.

dominus deus dederit tibi terram hanc, cum durissime
ceruicis sis populus, & rursus, Dilexit dominus p̄ses tu
os, & elegit semen eorum post eos. Querere autem,
cur potius deus ex illo populo incarnari volebat quā
ex alia plebe, simile est ac si queratur, cur vnum trahat
& alium non trahat, quod quare contingat noli inter-
rogare, si non vis errare. Quoniam ergo lex vetus solis
Iudæis præstita fuit, ideo alij non tenebantur ad eam.
Propter quod Dionysius .9. cælestis Hierarchiæ capite affir-
mat, multos gentilium per ministerium angelorum
ad deum conuersos sine mosayca lege. Veruntamen quia
lex vetus manifestatio extitit legis naturæ, & alij sup-
addebat, idcirco omnes tenebantur ad eam quantum ad
præcepta moralia, quæ continebat in tantum & eo mo-
do, quantum & quomodo erant præcepta legis naturæ
non quia erant præcepta legis scriptæ seu veteris atque
mosaycæ. Rationabiliter demum data est lex vetus nõ
ab origine mundi vel Abrahæ sed Moyssi, ad confunden-
dam reprimendamque humani cordis superbiam. De du-
obus enim homo potissime superbiuit, videlicet de sci-
entia atque potentia. De scientia quidem, quæsi naturalis ra-
tio ei sufficere posset. De potentia quoque, tanquam per
propriam potestatem legem implere valeret, horum vero
vtrumque manifeste falsum apparuit tempore Moyssi, quæ
ad idolatriam & innaturalia atque turpissima vitia de-
clinabant. Tunc ergo opportunissime atque conuenientis-
sime data est lex per quam secundum apostolum est cog-
nitio peccati, tam in adiutorium bonis quam in conu-
ersionem malignis. Ideoque ad Romanos .3. scribit apo-
stolus. Quod impossibile erat legi in quo infirmabatur
per carnem, misit deus filium suum, ut iustificatio legis
impleretur in nobis per dominum nostrum dei vnige-
nitum qui est super omnia deus sublimis & benedictus
Amen.

Rom. 7.

¶ De triplici præcepto veteris legis, &
specialiter de præceptis moralibus,
Articulus tertius.